



INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA  
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ  
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY



AGENCJA  
RYNKU ROLNEGO

MINISTERSTWO ROLNICTWA i ROZWOJU WSI

NR  
**10**

# POPYT NA ŻYWNOŚĆ

stan i perspektywy

ISSN 1641-2664

**ANALIZY  
RYNKOWE**



**GRUDZIEŃ 2009**

Analizy są finansowane przez  
**AGENCJĘ RYNKU ROLNEGO**  
oraz  
**INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ**  
– PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne – *T. Chrościcki*
- II. Ogólne tendencje w rozwoju popytu na żywność - *K. Świetlik*
- III. Dotychczasowy i przewidywany popyt na podstawowe produkty żywnościowe
  1. Mięso i przetwory - *K. Świetlik*
  2. Produkty zbożowe - *M. Krzemiński*
  3. Mleko i przetwory - *K. Świetlik*
  4. Owoce i przetwory - *E. Rosiak*
  5. Warzywa i przetwory - *E. Rosiak*
  6. Ziemniaki - *A. Zalewski*
  7. Cukier i wyroby cukiernicze - *Z. Smoleński*
  8. Tłuszcze jadalne - *K. Świetlik*
  9. Jaja - *K. Świetlik*
  10. Ryby i przetwory - *K. Hryszko*

---

**Przy publikowaniu fragmentów analizy oraz informacji i danych liczbowych  
prosimy o podanie źródła.**

---

Analizę przygotowano w Zakładzie Ekonomiki Ogrodnictwa IERiGŻ-PIB  
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa  
Kierownik Zakładu – doc. dr hab. Jadwiga Seremak-Bulge, tel.: (0-22) 505-46-66

AUTORZY:

**dr Krystyna Świetlik**  
• IERiGŻ-PIB •  
Tel.: (022) 505-47-07

**mgr Krzysztof Hryszko**  
• IERiGŻ-PIB •  
Tel.: (022) 505-47-19

**mgr Marcin Krzemiński**  
• IERiGŻ-PIB •  
Tel.: (022) 505-45-51

**prof. dr hab. Zygmunt Smoleński**  
• IERiGŻ-PIB •  
Tel.: (022) 826-75-53

**dr Ewa Rosiak**  
• IERiGŻ-PIB •  
Tel.: (022) 505-45-95

**mgr inż. Arkadiusz Zalewski**  
• IERiGŻ-PIB •  
Tel.: (022) 505-44-13

---

Analizę zrecenzowała i zatwierdziła w dniu 17.11.2009 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:  
Zdzisław Adamczyk, Tadeusz Chrościcki, Jan Małkowski, Bożena Nowicka, Iwona Szczepaniak,  
Roman Urban (wiceprzewodniczący), Zdzisława Wiśniowska-Antonik, Maria Zwolińska (przewodnicząca).  
Kolejna analiza wydana będzie w grudniu 2010 r.

---

Obniżenie tempa wzrostu gospodarczego w Polsce w drugiej połowie 2008 r. wpłynęło na spowolnienie dynamiki wzrostu dochodów ludności utrzymującej się z pracy najemnej. Korzystniej niż w roku poprzednim kształtowała się natomiast sytuacja dochodowa emerytów i rencistów. Na podstawie danych makroekonomicznych szacuje się, że w 2008 r. realny wzrost całkowitych dochodów do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych wyniósł 4,6% i był taki sam jak w roku poprzednim. Z badań budżetów gospodarstw domowych prowadzonych przez GUS wynika, że w 2008 r., w stosunku do 2007 r., przeciętne miesięczne dochody rozporządzalne w przeliczeniu na 1 osobę w gospodarstwie domowym zwiększyły się realnie o 8,0%, tj. o 0,6 pkt. proc. mniej niż rok wcześniej.

Nasilenie się zjawisk kryzysowych w gospodarce światowej doprowadziło do istotnego pogorszenia koniunktury makroekonomicznej w polskiej gospodarce w 2009 r. Spadł popyt na pracę, zmniejszyło się zatrudnienie, w tym zwłaszcza w sektorze przedsiębiorstw i wzrosła stopa rejestrowanego bezrobocia. Negatywnym tendencjom na rynku pracy towarzyszyło obniżenie się dynamiki wynagrodzeń. W okresie trzech pierwszych kwartałów 2009 r., w porównaniu z analogicznym okresem 2008 r., przeciętne miesięczne wynagrodzenia realne brutto w sektorze przedsiębiorstw wzrosły o 1,3%, wobec 6,9% odpowiednio rok wcześniej. Spadło tempo przyrostu dochodów ludności utrzymującej się z pracy na własny rachunek, w tym zwłaszcza w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie oraz kredytów konsumpcyjnych w systemie bankowym i transferów pieniężnych od osób pracujących za granicą. Wzrosły natomiast dochody ze świadczeń społecznych, w tym: przeciętne miesięczne realne emerytury i renty w systemie pracowniczym o 4,4% oraz rolników indywidualnych o 1,8%. **Ocenia się, że w 2009 r. globalne realne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych będą o ok. 0,5% wyższe niż w 2008 r.**

W rządowym projekcie budżetu państwa na 2010 r. przewiduje się rozwój gospodarczy w tempie 1,2%,

spadek przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw o 1,1%, tj. podobnie jak w całej gospodarce narodowej, wzrost stopy bezrobocia na koniec roku do 12,8% (z 12,5% w końcu 2009 r. i 9,5% w końcu 2008 r.) oraz wzrost średniego rocznego poziomu cen towarów i usług konsumpcyjnych o 1,0%. Wzrost przeciętnych miesięcznych realnych wynagrodzeń w całej gospodarce szacuje się na poziomie 1,0%, a w sektorze przedsiębiorstw 1,4%, wzrost przeciętnej miesięcznej realnej emerytury i renty z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych - 6,3%, a rolników indywidualnych - 4,1%.

Biorąc pod uwagę oczekiwania dotyczące podstawowych wielkości makroekonomicznych w gospodarce można szacować, że **w 2010 r. realne globalne dochody do dyspozycji brutto w sektorze gospodarstw domowych kształtować się będą na poziomie zbliżonym do notowanego w 2009 r.** W tych warunkach **szanse na wzrost krajowego popytu na żywność są znikome.**

Istotnym ryzykiem dla przedstawionych szacunków wzrostu gospodarczego i dochodów ludności pozostaje kondycja gospodarcza głównych partnerów handlowych Polski i największych gospodarek świata. Jeśli w 2010 r. zakończy się kryzys w gospodarce światowej i większość dużych gospodarek odnotuje wzrost gospodarczy, to można się spodziewać wyższego tempa wzrostu polskiej gospodarki i szybszego tempa wzrostu dochodów ludności, niż założone w Ustawie budżetowej.

Silna wzrostowa tendencja cen żywności obserwowana w 2007 r., w latach 2008-2009 uległa istotnemu spowolnieniu. Od grudnia 2007 r. do grudnia 2008 r. łączne ceny detaliczne towarów żywnościowych i napojów bezalkoholowych zwiększyły się o 3,2%, wobec 7,9% rok wcześniej. Najbardziej podrożały: mięso i tłuszcze wieprzowe, pieczywo i produkty zbożowe, w tym zwłaszcza ryż, tłuszcze roślinne oraz ziemniaki i warzywa. Obniżyły się ceny mięsa drobiowego, artykułów mleczarskich, masła, owoców i cukru.

Od grudnia 2008 r. do września 2009 r. ceny żywności i napojów bezalkoholowych wzrosły o 1,9%. Najsilniej zwyżkowały ceny jaj, mięsa, w tym zwłaszcza drobiowego, tłuszczów wieprzowych, ryb i przetworów rybnych oraz cukru. Słabą dynamikę wzrostu wykazywały ceny pieczywa. Spadły ceny artykułów mleczarskich, w tym głównie serów dojrzewających, masła i tłuszczów roślinnych oraz owoców i warzyw.

Przewiduje się, że w ostatnich miesiącach 2009 r. tempo wzrostu cen żywności będzie wolniejsze niż przed rokiem. Dobre zbiory zbóż, rzepaku i warzyw gruntowych będą wpływały stabilizująco na ceny produktów roślinnego pochodzenia. Spadek popytu wewnętrznego, ograniczone możliwości eksportu na wschód i opłacalny import z zachodu mogą doprowadzić do niewielkiej redukcji cen detalicznych wieprzowiny. Spadek cen wołowiny na unijnym rynku i spowolnienie dynamiki eksportu z Polski mogą hamować dynamikę wzrostu krajowych cen bydła i mięsa wołowego. Spodziewany wzrost produkcji drobiu i poprawa sytuacji na rynku mięsa wieprzowego będą deprecjonować ceny detaliczne mięsa drobiowego. W wyniku spodziewanego ograniczenia produkcji mleka, może ulec zahamowaniu spadkowa tendencja cen detalicznych artykułów mleczarskich. Istotnym czynnikiem hamującym tempo wzrostu cen żywności będzie bariera popytu nasilająca się pod wpływem negatywnych tendencji na rynku pracy i pogorszenia sytuacji dochodowej ludności. **Ocenia się, że w grudniu 2009 r. łączne ceny żywności będą o 3,0-3,5% wyższe niż w grudniu 2008 r. Wzrost ich średniego poziomu w 2009 r., w stosunku do 2008 r., może wynieść ok. 4%, tj. nieco powyżej średniorocznej stopy inflacji, szacowanej (w Ustawie budżetowej) na poziomie 3,6%.**

W pierwszej połowie 2010 r. miesięczna dynamika cen żywności będzie przypuszczalnie dużo niższa niż w I półroczu 2009 r. **W czerwcu 2010 r. łączne ceny żywności i napojów bezalkoholowych mogą być o 1,0-1,5% wyższe niż w grudniu**

**2009 r. Ich przeciętny poziom w okresie styczeń-czerwiec 2010 r. będzie zbliżony do notowanego w analogicznym okresie przed rokiem.**

Wzrost krajowej podaży i spadek cen zbóż ze zbiorów 2009 r. będą sprzyjały obniżkom cen detalicznych produktów zbożowych. Zmiany te będą stosunkowo niewielkie z uwagi na mały udział cen surowca w cenie detalicznej wyrobów finalnych. Mogą zmaleć głównie ceny detaliczne produktów pierwotnego przetwórstwa zbóż, tj. mąk, kasz i płatków. Ceny pieczywa i makaronów będą kształtowały się na poziomie zbliżonym do notowanego w I półroczu 2009 r.

Spodziewany wzrost produkcji trzody chlewnej będzie skutkował spadkiem cen mięsa i tłuszczów wieprzowych. Utrzymujące się wzrostowe tendencje w eksporcie, przy stabilnym popycie wewnętrznym, będą stymulowały wzrost cen detalicznych mięsa wołowego. Wzrost cen wołowiny będzie przypuszczalnie mniejszy niż w 2009 r. z uwagi na poprawę sytuacji na rynku mięsa wieprzowego i możliwą redukcję cen detalicznych drobiu. Przewidywany wzrost eksportu mięsa drobiowego ze względu na deficyt podaży drobiu w UE w I półroczu 2010 r. nie spowoduje wzrostu cen na rynku krajowym, wobec szybszego niż przed rokiem przyrostu produkcji.

Prognozowane przyspieszenie dynamiki wzrostu produkcji wskazuje na możliwość spadku cen jaj. Czynnikiem hamującym tendencje spadkowe cen jaj będzie wzrost popytu wewnętrznego i eksportu, skutkiem czego w I półroczu 2010 r. ceny jaj będą prawdopodobnie nadal wyższe niż w analogicznym okresie przed rokiem. Dobre zbiory rzepaku w Polsce i oczekiwana wysoka podaż roślin oleistych w świecie będą skutkowały lekką obniżką cen tłuszczów roślinnych, w tym głównie olejów.

Spodziewane zmniejszenie produkcji mleka w Polsce i poprawa koniunktury na światowym rynku mleka pozwalają przypuszczać, że w I półroczu 2010 r. przeciętne krajowe ceny mleka i produktów mleczarskich będą nieco wyższe niż przed rokiem. Pod wpływem wzrostu cen surowca mlecznego zwiększą się przypuszczalnie ceny detaliczne masła.

Oczekiwana w pierwszej połowie przyszłego roku aprecjacja złotego może mieć wpływ na potanie importu oraz spowolnienie dynamiki wzrostu cen ryb i przetworów rybnych. Z tych samych powodów może nastąpić obniżenie dynamiki wzrostu cen owoców południowych. Jednakże w konsekwencji niekorzystnych krajowych zbiorów owoców, zwłaszcza z drzew, przeciętny poziom cen owoców w I półroczu 2010 r. może być znacząco wyższy niż w analogicznym okresie 2009 r. Zdecydowanie droższe będą także ziemniaki i warzywa, w tym zwłaszcza, pomidory i ogórki. Można przypuszczać, że import i spadek krajowego popytu będą działały w kierunku dalszej obniżki cen cukru na rynku detalicznym. Spodziewany wzrost cen kakao i tłuszczu mlecznego na światowym rynku może spowodować wzrost cen wyrobów produkowanych na bazie tych surowców, w tym zwłaszcza czekolady.

Względnie wysokie tempo wzrostu dochodów ludności w 2008 r. znalazło odzwierciedlenie we wzroście popytu, większym jednak na towary nieżywnościowe i usługi niż na żywność. Z rachunków narodowych GUS wynika, że w 2008 r. wzrosła dynamika spożycia indywidualnego, a zmalała – popytu na żywność. W 2008 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, popyt konsumpcyjny sektora gospodarstw domowych, mierzony wielkością wydatków z dochodów osobistych, zwiększył się o 5,9%, wobec 4,9% w 2007 r. Spożycie żywności i napojów bezalkoholowych w sektorze gospodarstw domowych (w cenach stałych) wzrosło w 2008 r., w stosunku do 2007 r. o 1,6%, wobec 2,0% odpowiednio rok wcześniej.

Z badań budżetów gospodarstw domowych prowadzonych przez GUS wynika, że w 2008 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, gospodarstwa domowe zwiększyły nominalne i realne wydatki na żywność odpowiednio o 7,1% i 1,0% (przed rokiem o 6,8% i 1,8%). Wzrosły realne wydatki na ryby i przetwory rybne, owoce, warzywa i ziemniaki, wyroby cukiernicze i miód oraz mięso i przetwory mięsne. Mniejsze natomiast, niż rok wcześniej, były realne wydatki na jaja, tłuszcze jadalne, cukier, pieczywo i produkty zbożowe oraz artykuły mleczarskie. W 2008 r.

udział wydatków na żywność w całkowitych wydatkach gospodarstw domowych wyniósł 25,6% i był o 1,0 pkt. proc. mniejszy niż w 2007 r.

Przewiduje się, że w 2009 r. nominalne wydatki gospodarstw domowych na żywność będą znacząco wyższe niż w 2008 r., lecz utrzymujące się stosunkowo wysoki poziom cen żywności wpłynie na spowolnienie tempa wzrostu wydatków realnych. W I półroczu 2009 r., w porównaniu z I półroczem 2008 r., realna wartość całkowitego spożycia (wydatków) w gospodarstwach domowych zwiększyła się o 4,1%, w tym żywności - o 0,2%. Można przypuszczać, że w drugiej połowie 2009 r. wzrost nominalnych wydatków gospodarstw na żywność będzie mniejszy od wzrostu cen detalicznych tych towarów, powodując spadek ich realnej wartości. Ocenia się, że w 2009 r. całkowite realne wydatki gospodarstw domowych na żywność będą mniej więcej takie same, jak w roku poprzednim. W 2009 r. udział wydatków na żywność w łącznych wydatkach gospodarstw domowych ukształtuje się na poziomie ok. 25% i będzie nieco mniejszy niż w 2008 r.

Z danych bilansowych GUS wynika, że w 2008 r. spożycie większości podstawowych grup żywności wykazywało tendencję spadkową. Głęboki spadek produkcji i podaży trzody chlewnej doprowadził do zmniejszenia spożycia mięsa wieprzowego. Wzrost eksportu spowodował redukcję spożycia wołowiny, przy nieznacznym wzroście spożycia drobiu. Z tego samego powodu spadła konsumpcja jaj. Konsekwencją obniżenia produkcji i podaży żywca wieprzowego był wysoki wzrost cen i spadek spożycia tłuszczów wieprzowych surowych i topionych, tj. smalcu, podgardla i słoniny. W 2008 r. mniej niż w roku poprzednim skonsumentowano produktów przetwórstwa zbóż, cukru i ziemniaków. Bilansowe spożycie warzyw w 2008 r. utrzymało się na takim samym poziomie, jak w roku poprzednim. Wzrosło bilansowe spożycie owoców, ryb i przetworów rybnych oraz artykułów mleczarskich i masła.

W 2009 r. uwarunkowania rynkowe dla konsumentów żywności były mniej korzystne niż w roku



poprzednim. Utrzymujący się, zwłaszcza w pierwszej połowie roku, stosunkowo wysoki poziom cen żywności, spowolnienie dynamiki wzrostu płac i wyższy niż w 2008 r. wzrost cen usług bytowych zahamowały wzrost popytu. Nastąpiły istotne zmiany jego struktury pod wpływem zróżnicowanej podaży i cen na rynkach poszczególnych produktów. Obniżenie produkcji i wzrost cen żywca wieprzowego, związane z cyklicznym rozwojem pogłowia, doprowadziły do zmniejszenia konsumpcji wieprzowiny oraz tłuszczów

wieprzowych surowych i topionych. Zmalała konsumpcja artykułów zbożowych, ziemniaków, ryb i przetworów rybnych oraz jaj i cukru. Podobne jak w 2008 r. było spożycie owoców, warzyw i tłuszczów roślinnych, a nieco większe – mleka i masła.

Przewiduje się, że w 2010 r., w wyniku obniżenia produkcji i podaży mleka, bilansowe jego spożycie ulegnie redukcji. Utrzyma się, obserwowana od 2006 r., spadkowa tendencja spożycia cukru. Zmaleje konsumpcja ziemniaków i artykułów

zbożowych. Obniży się bilansowa konsumpcja ryb i przetworów rybnych. Większe niż w 2009 r. będzie spożycie owoców i warzyw. Możliwy jest niewielki wzrost konsumpcji tłuszczów roślinnych, rekompensujący spadek konsumpcji masła. Nieznacznie wzrośnie konsumpcja jaj. Spodziewany wzrost produkcji żywca wieprzowego znajdzie odzwierciedlenie we wzroście spożycia mięsa i przetworów wieprzowych. Zwiększy się także konsumpcja mięsa drobiowego, przy spadku popytu na wołowinę.

## SUMMARY

---

The decrease of the economic growth rate, which was observed in Poland in the second half of 2008, translated into a slow-down of income growth dynamics among the population living from a hired labour. On the other hand, the income situation of retired persons and pensioners was more favourable than in the previous year. On the ground of macroeconomic data, it is estimated that the real rise of total gross disposable income in the household sector in 2008 amounted to 4.6% and was the same as in the previous year. Chief Statistical Office (CSO) studies on household income indicate that the average monthly disposable income in 2008 against 2007, as calculated per one person in the household increased in fact by 8.0%, i.e. by 0.6 percentage points (pp) less than in the previous year.

The intensification of crisis phenomena in the global economy has brought up a significant deterioration of macroeconomic situation in Polish economy in 2009. Demand for labour decreased, the employment lowered, especially in the enterprise sector and the rate of the recorded unemployment decreased. Negative tendencies on labour market were accompanied by a drop in remuneration dynamics. In the first three quarters of 2009 as compared to the same period of 2008, the average monthly real gross remunerations in the enterprise sector increased by 1.3% in comparison to 6.9% in the respective period of the previous year. The rate of the population income rise among self-employed persons, especially agricultural individual farms

decreased, as did the number of consumption credits in bank system and financial transfers from the persons employed abroad. On the other hand, the income from social benefits, including monthly real retirements and pensions in working system increased by 1.4% and those of individual farmers – by 1.8%. It is estimated that global real disposable gross income in sector of households in 2009 will be by ca. 0.5 % higher than in 2008.

The governmental draft State's budget in 2010 assumes economic growth at the rate of 1.2%, decline of the average employment in the enterprise sector by 1.1% i.e. similarly as in the whole national economy, increase of unemployment rate by the end of the year up to 12.8% (from 12.5% at the end of 2009 and 9.5% at the end of 2008) and the rise of the average annual level of consumption goods and services prices by 1.0%. The increase of the average monthly real remunerations in the whole economy is estimated at the level of 1.0% and in the enterprise sector – 1.4%; the increase of the average monthly real retirement and pension from non-agricultural social insurance system – 6.3% and that of individual farmers – at the level of 4.1%.

When considering the expectations concerning the basic macroeconomic parameters in the economy, it may be estimated that real global disposable gross income in the household sector in 2010 will be observed at the level similar to that of 2009. Under the

discussed conditions, the chances for the increase of the national demand for food are small.

The economic viability of Poland's chief trade partners and of the greatest world economies remains a significant risk for the abovementioned economic growth and population income rise estimates. If the crisis in the world economy ends in 2010 and most large economies record economic growth, we may expect higher growth rate of Polish economy and higher population income growth rate than those assumed in the budget act.

Strong upward tendency in food prices recorded in 2007 slowed down significantly in 2008 – 2009. From December 2007 to December 2008, total retail prices of food products and non-alcoholic beverages increased by 3.2% against 7.9% in the previous year. The following products recorded the highest price increase: pork meat and fats, bread and cereal products, especially rice, vegetable fats and potatoes and vegetables. The prices of poultry meat, dairy products, butter, fruit and sugar decreased.

From December 2008 to September 2009, the prices of food and non-alcoholic beverages increased by 1.9%. The highest price increases were observed for eggs, meat, especially poultry meat, pork fats, fish and fish products, as well as sugar. The prices of bread revealed a weak growth rate. The prices of dairy products, mainly ripening cheeses and butter, and vegetable fats and fruit and vegetables fell.

It is expected that in the last months of 2009, food prices growth rate will be slower than in the previous year. Good crops of cereals, rape and ground-grown vegetables will have a stabilizing effect on the prices of products of plant origin. Decline of domestic demand, the limited possibilities of export to the East and profitable import from the West may lead to a slight reduction of pork retail prices. The decline in beef prices on the EU market and slow-down of the dynamics of export from Poland may inhibit growth rate of domestic prices of cattle and beef. The expected increase of poultry production and the improvement of the situation on the pork meat market will depreciate the retail prices of poultry meat. As a result of the expected limitation of milk production, the downward tendency of dairy products retail prices may be stopped. The barrier of demand, intensified through negative tendencies on the labour market and deterioration of population income situation will be an important factor inhibiting the food prices growth rate. It is estimated that in December 2009, the total food prices will be by 3.0- 3.5% higher than in December 2008. The increase of their average level in 2009 against 2008 may equal ca. 4%, i.e. may be slightly higher than the average annual inflation rate, estimated (in the budget act) at the level of 3.6%.

In the first half of 2010, the monthly dynamics of food prices will probably be much lower than in the first half of 2009. In June 2010, the total prices of food and non-alcoholic beverages may be by 1.0 – 1.5% higher than in December 2009. Their average level in of January – June 2010 period will be similar as the one recorded in the same period of the previous year.

The increase of domestic demand and decline in the prices of cereals from 2009 crops will be favourable for lowering the retail prices of cereal products. The above changes will be relatively small due to a small participation of raw material prices in the retail price of final products. The main reduction may concern the retail prices of the products of primary cereal processing i.e. flours, grits and flakes. The prices of bread and pasta will be shaped on the level similar to the one recorded in the first half of 2009.

The expected increase of pig production will result in decline in the prices of pork meat and fats. The observed upward tendencies in export, with the stable domestic demand, will stimulate the rise of beef retail prices. Due to the improvement of situation in pork meat market and potential reduction of the retail prices of poultry, the increase of beef prices will be supposedly lower than in 2009. Due to the deficit in poultry production in the EU, the anticipated growth of poultry meat export in the first half of 2010 will not cause the rise of prices on the domestic market because of the higher increase of production than in the previous year.

The forecasted acceleration of production growth dynamics indicates that egg prices could decrease. The increase of internal demand and export will be the factor which inhibits decreasing tendencies of egg prices, in consequence of which the prices of eggs in the first half of 2010 will probably be higher than in the same period of the previous year. Good crops of rape in Poland and the expected high world production of oil plants will result in a small reduction in prices of vegetable fats, mainly oils.

The expected decrease of milk production in Poland and the improvement of situation on the world market in milk may indicate that the average domestic prices of milk and dairy products in the first half of 2010 will be slightly higher than in 2009. The retail prices of butter, as affected by the rise of raw milk prices, will probably increase.

The appreciation of Polish zloty, expected in the first half of next year, may contribute to cheaper import and slow-down of fish and fish products prices growth rate. For the same reasons, lower growth rate of prices of south fruit could occur. However, in consequence of unfavourable domestic crops of fruit, especially tree-fruit, the average level of fruit prices in the first half of 2010 may be significantly higher than in the same period of 2009. Potatoes and vegetables, especially cabbage, tomatoes and cucumbers will be undoubtedly more expensive. It may be expected that import and decline of domestic demand will be oriented towards further reduction of sugar prices on the retail market. The expected increase of cacao and milk fat

prices on the world market may cause the increase in the prices of articles, manufactured from these raw materials, especially chocolate.

Relatively high rate of population income growth in 2008 has been reflected in the increase of demand; however, it was higher for non-food products and services as compared to food. The national accounts of the Chief Statistical Office (CSO) indicate that individual consumption growth rate increased in 2008 and dynamics of demand for food decreased. In 2008, as compared to the previous year, the consumption demand of households, as measured by the level of expenses from personal income, increased by 5.9% against 4.9% in 2007. Consumption of food and non-alcoholic beverages in household sector (in fixed prices) increased in 2008 by 1.6% as compared to 2007 when the rise equalled 2%.

The studies of the households' budgets, conducted by CSO show that in 2008, as compared to the previous year, the households increased their nominal and real expenses on food by 7.1% and 1.05, respectively (in 2007 – by 6.8% and 1.8%, respectively). The real expenses on fish and fish products, fruit, vegetables and potatoes, confectionery products and honey, and meat and meat products increased. On the other hand, the expenses on eggs, edible fats, sugar, bread and cereal products and dairy products were lower. The share of expenses on food in total expenses of households in 2008 equalled 25.6% and was by 0.1 percentage points lower than in 2007.

It is anticipated that nominal expenses of households on food in 2009 will be significantly higher than in 2008, while the persisting relatively high level of food prices will affect the slow-down of real expenses growth rate. In the first half of 2009 as compared to the same period of 2008, the real value of total household consumption (expenses) increased by 4.1%, including that of food – by 0.2%. It may be supposed that the growth of nominal expenses of households on food in the second half of 2009 will be lower than the rise of retail prices of these goods, causing a decline of their real value. It is estimated that the total real expenses of the households on food in 2009 will be more or less the same as in the previous year. The par-

icipation of expenses on food in total expenses of households in 2009 will remain on the level of 25% and it will be slightly lower than in 2008.

From the balance data of CSO it is followed that consumption of most of the basic food groups in 2008 revealed a declining tendency. A deep decline of production and supply of pigs has brought up the decrease of consumption of pork meat. The increase of export caused reduction in beef consumption, with a small increase of poultry consumption. Due to the same reason, egg consumption was decreased. In consequence of lowering production and supply of pork livestock, a high increase in prices and decline of consumption of raw and rendered pork fats, i.e. lard, yowl and backfat was recorded. In 2008, consumption of cereal processing products, sugar and potatoes was lower in comparison to the previous year. Balance vegetable consumption in 2008 was maintained on the same level as in the previous

year. The balance consumption of fruits, fish and fish products and dairy products and butter was increased.

The market conditions for food consumers in 2009 were less favourable than in 2008. The persisting relatively high (especially in the first half of the year) level of food prices, slowing down of wages' growth dynamics and higher increase of maintenance services prices as compared to 2008, have inhibited the increase of demand. The significant changes in its structure, as affected by a differentiated supply and prices on the markets of the particular products were recorded. Lower production and rise of prices of pork livestock, connected with the cyclic development of population caused a reduction of pork consumption and raw and rendered pork fats. Consumption of cereal products, potatoes, fish and fish products and eggs and sugar decreased. Consumption of fruit, vegetables and vegetable fats

was similar to the one of 2008 and that of milk and butter was slightly higher as compared to the previous year.

As a result of lower production and supply of milk, it is anticipated that its balance consumption in 2010 will reduce. The downward tendency of sugar consumption, as being recorded since 2006, will be maintained. Consumption of potatoes and cereal products will decrease. Balance consumption of fish and fish products will be lower. Consumption of fruit and vegetables will be higher than in 2009. The small increase of consumption of vegetable fats, compensating decline of butter consumption, is possible. Egg consumption will slightly increase. The expected rise of pork livestock production will be reflected in the increase of the consumption of pork meat and processed pork products. Also, poultry meat consumption will increase, with the simultaneous decline of demand for beef.

*W serii Analizy Rynkowe w najbliższym czasie ukaza się:*

1. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (30) • grudzień 2009,
2. Rynek cukru (36) • grudzień 2009,
3. Rynek ziemi rolniczej (12) • grudzień 2009,
4. Rynek ryb (12) • grudzień 2009,
5. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa (37) • marzec 2010,
6. Rynek pasz (27) • marzec 2010,
7. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi (31) • marzec 2010,
8. Rynek mleka (38) • kwiecień 2010,
9. Rynek ryb (13) • kwiecień 2010,
10. Rynek ziemniaka (37) • kwiecień 2010,
11. Rynek drobiu i jaj (37) • maj 2010,
12. Rynek cukru (37) • maj 2010,
13. Rynek mięsa (38) • maj 2010,
14. Rynek zbóż (38) • czerwiec 2010.



# SZYBKO! TANIO! PROFESJONALNIE!

Proponujemy Państwu:



INSTYTUT EKONOMIKI ROLNICTWA  
I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ  
PAŃSTWOWY INSTYTUT BADAWCZY

## Usługi drukarskie:

- czasopisma
- książki
- ulotki
- katalogi
- albumy
- wizytówki
- materiały szkoleniowe
- materiały konferencyjne
- druki samokopiujące etc.

## Usługi introligatorskie:

- oprawa spiralna
- oprawa zeszytowa
- oprawa bezszwowa
- foldery/broszury
- inne usługi



Nasze usługi wykonujemy bazując na najlepszej dostępnej technologii. Począwszy od formy przesłania wszystkich materiałów drogą elektroniczną (FTP), poprzez obróbkę DTP, druk cyfrowy na OCE VarioPrint 2100 oraz OCE CS 250, kończąc na mnogości usług introligatorskich.

Próby wydruku na różnych gatunkach papierów i folii dostępne są w Dziale Wydawnictw Instytutu, ul. Świętokrzyska 20.

Ceny na zamówienia obliczane są na podstawie kalkulacji wstępnej. Jeśli mają Państwo pytania dotyczące naszych usług, bądź cen, prosimy o kontakt.

**Dział Wydawnictw IERiGŻ-PIB:**

tel. (022) 50 54 520

(022) 50 54 685

fax (022) 50 54 636

e-mail: [dw@ierigz.waw.pl](mailto:dw@ierigz.waw.pl)

[slipski@ierigz.waw.pl](mailto:slipski@ierigz.waw.pl)

Prenumerata Analizy (1 zeszyt) w 2009 roku wynosi 20 zł.

Zamówienia z podaniem tytułu i ilości egzemplarzy prosimy kierować do Działu Wydawnictw Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowego Instytutu Badawczego, ul. Świętokrzyska 20, skr. poczt. 984, 00-950 Warszawa. Tel.: (0 22) 505-46-85, faks: (0 22) 505-46-36  
e-mail: [dw@ierigz.waw.pl](mailto:dw@ierigz.waw.pl) <http://www.ierigz.waw.pl>